

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
 Pe un an 2 fl. (4 coroane).
 Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
 Pentru România 10 lei anual.
 Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
 se primesc în biroul administrației (strada
 Măcelarilor nr. 21).
 În șir garmonii prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
 a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Avram Iancu.

Am vestit la timpul seu pe cetitorii noștri (vezi «F. Pop.» nr. 12), despre primejdia ce amenință suma de bani ce poporul nostru bun i-a dăruit ca din ei să se ridice o cruce, o podoabă potrivită, pe mormântul scumpului nostru erou dela 1848, *Avram Iancu*.

Ministrul a dat poruncă ca să se împedecă ridicarea monumentului ori-unde în țeară, ear' adunătorii să fie pedepsiți că au adunat fără îngăduință dela el, și banii adunați să fie confiscați, adecă răpiți!

Înainte cu aproape trei luni, dl *Tit Liviu Albini*, proprietarul „Institutului Tipografic”, a fost chemat la căpitanul poliției din Sibiu și ascultat în pricina aceasta. D-sa a spus că nu mai e d-sa îngrijitorul fondului, căci la intrarea în temniță, în Decembrie anul trecut, a dat totul în seamă dlui *Ioan Moța*, redactor la „Foaia Poporului”, și dl *Moța* singur poate da seama de bani.

S'a înștiințat ministrul despre asta, și a venit poruncă cu îndrumări nouă, în urma cărora înainte cu 2 săptămâni a fost și dl *Moța* chemat la poliție și ascultat.

După ascultare, la o săptămână, Vineri în săptămâna trecută, li-s'a adus și publicat judecata, care este următoarea:

1. *Dl Tit Liviu Albini, ca adunător, a fost osândit la cinci zile închisoare;*

2. *Dl Ioan Moța, tot ca adunător, osândit la trei zile închisoare;*

3. *Fiecare să-și poarte cheltuelile de întreținere (traiu) în temniță:*

4. *Să depună (dee în seamă) laolaltă, în folosul înaltului erar (vistieriei) regesc unguresc, banii adunați în sumă de 3780 fl. 65 cr. și 330 lei 50 bani;*

5. *Pedeapsa să-și înceapă în cel mult 15 zile după intrarea în vigoare a judecării, banii deasemenea în 15 zile să-și dee în seamă, altfel se va aduce execuție peste dânșii!* —

Osândiții au recurat. Că ajunge-se-va la ceva cu recursul, nu știm.

În fața faptului împlinit însă, trebuie să ne spunem și noi cuvântul.

Este una din cele mai scârboase și mai urite nelegiuiri ce guvernul o săvârșește acum față de noi! Înțelegem pe un

guvern unguresc dușman nouă, alcătuit însă din *oameni* și nu din *păgâni*, să ne opreasă a ridica monument lui *Iancu*, căci rău îl lovește în ureche numele acesta frumos și sfânt, dar' nu-l mai înțelegem, ca după această zădărnice a planului însuși, *el să-și tindă cu lăcomie necuratele mâni și după suma de bani adunați!* Asta prea e josnic, prea e nevrednic! Și e cu atât mai nevrednic, cu cât volnica lui faptă se lovește doar' de însași legea, pe care el ar trebui să o păzească! Legea oprește adunare de *milă* în țeară, fără îngăduință, dar' nu adunarea de bani *pentru monumente!* Și ei zic că noi am adunat *milă* pentru *Iancu* și pe temeiul acestei vorbe ne pedepsesc și ne iau banii! Că aveam drept să adunăm, arată și faptul, că în aceeași vreme când noi adunam pentru *Iancu*, ei adunau pentru *Kossuth*, tot fără îngăduință, nefiind lipsă de ea, și celor-ce au adunat pentru *Kossuth* li-se aduc proslăviri, ear' nouă pedepse, și ne răpesc și banii adunați!

De astfel de fapte și împărțire de dreptate, într'adevăr numai guverne *ungurești* pot fi harnice!

*

„Tribuna“ de Dumineca trecută, scrie din acest prilegiu un articol sub titlul „Iancu”, pe care îl reproducem și noi.

Eată-!:

*

De mult o prăpastie adâncă ne desparte. Ear' *guvernelor lor* un privilegiu nu le scapă, fără-ca să mărească această prăpastie. Tot ce noi adorăm, ele caută să necinstească. Este destul ca nouă să ne fie cineva drag, pentru-ca ei cu ură să se năpustească asupra-i. E de ajuns să știe că un lucru oare-care spre stricăciune ne poate fi, pentru-ca în lege să-și prefacă. Paginile strălucite ale istoriei vieții noastre, pentru ei sunt însemnări negre. Ne batjocoresc eroii, pornesc goană contra mormintelor noastre sfinte, asupresc cănește până și pe cei în temniță aruncați.

Scurt: guvernul unguresc *totul* e în stare să facă, numai ca să ne amărască vieața, numai ca în poporul român ură să nutrească, ură fără margini. Îndată-ce a văzut că nu vrem să uităm pe martirii zăvorți între zidurile de blăstēm încărcate, dela Seghedin și Vaț, porunci aspre a dat ca frate pe frate, copil pe părinte, și soție bărbatul — să nu-și vadă!

Și când a văzut că noi ne aducem aminte până și de cei morți, că vrem să ridicăm altar deasupra unui mormânt, ce năvala, Doamne, ce năvală au dat asupra noastră!... Românii mulți au fost închiși pentru-că din banii câștigați cu sudoare, au dat pentru o *cruce pe mormântul lui Iancu*.

Ear' ca să pună virf la toate, nu s'au rușinat acum ca, din volnică poruncă, suma ce s'a adunat, prădată să fie, și să osândească pe doi dintre cei cari au păstrat banii scumpi ai obștei românești.

Înțelegem ca acum, în ajunul sărbării a o miie de ani de când au năvălit peste piaurile de strămoșii noștri muncite, să le cadă greu văzându-ne că n'am perdat virtuțile noastre străbune, că știm să cinstim pe cei cari neamului mărime au adus, că tragem astfel o dungă peste socoteala lor de a ne contopi în sălbaticia lor viță.

Ori cât rău presupuneam însă, nu-i credeam atât de lacomi să ne iee banul, ce Românul sărutându-l 'l-a adunat... E ca-și-când ar fura din discul pus la icoana unde te miruește preotul. Pentru-că ce icoană mai sfântă putem să avem noi Românii, decât aceea a *Iancului?*

Ce li-a făcut *Iancu*, de nici în mormânt nu-l iartă?

'I-a făcut de rușine, când erau mai încrezuți. 'I-a frânt, când se credeau mai tari. 'I-a oprit, ca în munții de Români păziți să între ca stăpânitori îngâmfăți. Oștiri, cari porniseră asupra Românilor cu gând răsbunător de nimicire, sdrobotu-le-a, încât nici vestitor n'a rămas din ele.

Aveau cuvânt să nu le fie drag, cât trăia. Dar' azi acest mare erou zace înțelenit. De ce nu-l lasă în pace? Cred că vor fi mai tari, dacă ne vor oprî să-și ridicăm o peatră albă de marmoră la mormânt? Cred că ne vor face astfel să ascultăm ce evangelia lor spune? Unde vor găsi colibă românească, în care numele lui *Iancu* să nu fie rostît cu cea mai *duioasă evlavie?* Unde *Român*, care de ură să nu se umple față de cei, care nimic nu ne cruță? Și cine de scârbă nu se umple, văzând că vameșii pizmătăreți și de răutate plini, nu se sfiesc a eși în drumul celor, cari la biserică merg? Pentru-că biserică națională este locul unde zace *Iancu* și

pământul de sub goronul lui Horia tot de 'l-ați căra și în vânt de 'l-ați risipi, rămâne știut pe vecii vecilor, că sub acel goron e înmormântat *Iancu... Iancu*, mărirea și fala noastră, el care ne-a învățat, *că drepturi prin sânge se câștigă, că nu poate fi o viedță mai bogată, fie cât de scurtă, ca cea împlinită în datorie către neam...* El, eroul legendar, care când ceață și vâl 'i-s'a pus pe mintea odinioară atât de ageră, umblând rătăcit, de atâtea-ori s'a adăpostit de ploi și viscol în portalul bisericii dela Cebea, de atâtea-ori s'a odihnit sub umbra goronului lui Horia, acum locu-'i de vecinic răpaus...

Ție se nu-'ți ridicăm noi monument și pentru-că nu vrea un ministru unguresc?!.. Dar' am fi atunci niște nemernici, nevrednici să sărutăm nici măcar un fir de iarbă ce crește pe mormântul tău!...

Dar' cine este un ministru unguresc? Un om care moare! Noi suntem însă un neam, care avem să trăim și stăpâni să fim peste locurile, unde strămoși avem înmormențați și bărbați viteji!...

Care este puterea ministrului?

Gendarmii!..

Tu Iancule ai sdrobotit însă oștiri de ale lor... Și tu din mijlocul nostru te-ai ridicat. Sânt încă de aceia, cari au luptat alătura cu tine. Pe alții, ne-ai purtat în brațe...

Noi să te uităm, noi să nu ridicăm altar la mormântul tău, noi să te lăsăm nerăsbunat?!... Am fi vrednici atunci ca vecinic niște păcătoși să ne cârmuească!...

Va să zică:

au răpit sume mai mici;

pe cei-ce au adunat, 'i-au aruncat în temniți, necruțând nici chiar femeile;

au oprit să se ridice vre-un semn pe mormântul lui *Iancu*;

au batjocorit numele lui *Iancu*, numindu-'l cap de tâlhari;

întind acum mâna să iee banii toți!

Și nu se găsește nici un Ungur, care să-'i spună ministrului că rău face când atâta ură îngrămădește în sufletul Românilor. Ba se vor afla mulți, toți chiar, cari îl vor lauda. Ei n'au învățat minte, deși *Iancu* 'i-a învățat. Nu-'și dau seamă, că cu cât lovești în mai mulți și răpești dela mai mulți, cu atât îți sporești dușmanii. Nu se gândesc, că chiar dacă s'ar găsi vre-odată om, care să facă pod peste prăpastia ce tot mai tare se mărește între noi și ei, dincolo de prăpastie să înalță munți, cari pe veacuri ne pot despărți!...

Mormântul lui *Iancu* se ridică între noi și ei ca un munte uriaș.

Leandru.

† Generalul Traian Doda.

O telegramă sosită Marți la Sibiu ni-a adus trista știre, că Generalul Traian Doda, soldatul viteaz și Românul bun și credincios neamului seu, din Caransebeș, a încetat din viață.

Răposatul din fiu din popor s'a ridicat până la înalta treaptă de General Împărătesc, ear' după trecerea în pensie, s'a pus în slujba neamului seu iubit, și cu credință 'l-a slujit, și a fost lovit și batjocorit de stăpânirile ungurești pentru această întrepunere a sa pentru un popor umilit.

Înmormântarea a fost acum Vineri și s'a făcut cu multă paradă. Batalionul de soldați din Caransebeș, a fost la înmormențare, comandat de un general

Deplângem în Doda pe un fruntaș luptător pentru cinstea neamului român, și lacrimi ferbinti depunem pe mormântul lui cald încă!...

O mândră isbândă.

Oamenii mari și învățați ai tuturor popoarelor din toată lumea, s'au întovărășit ca să se scoată un fel de foaie mare în formă de carte. Tovărășia are oamenii sei în 400 de țeri în orașele mari, și publicația se va tipări în 40.000 de exemplare.

Iubitul și vestitul nostru domn *V. A. Urechia*, a isbutit a îndupleca pe învățații tovarășiei să hotărască, ca întâiul volum din tom. II., al publicației să se tipărească în *București*, cuprinzând scrieri din peana bărbaților și învățaților romani!. O cinste foarte mare aceasta pe Români.

A și eșit de sub tipar numărul acesta, și cuprinde și au lucrat la el:

Carmen Sylva, Regina României, scriind despre *Vasile Alexandri*, marele nostru poet; dl *V. A. Urechia*, despre treburile dela congresul de pace și pedecile ce-'i stau în cale; dl *Eugen Brote* despre cum sânt așezate neamurile felurite lângă olaltă și cum stau; dl *Roberto Fava*, bunul prieten al Românilor în Italia, scrie aduceri aminte de pe când a fost pe la noi (la procesul Memorandului); dl *Dr. Victor Babeș* ceva din știința medicală (a doftorilor), apoi domni *Ionescu Gion*, *Dr. C. Istrati*, *D. Negreanu*, *Gr. Tocilescu*, *A. Sturdza*, *B. Florescu* și alții, scriind despre alte felurite lucruri, cari toate-toate să ne ducă departe numele nostru de Români și să-'l facă cunoscut și drag lumii.

Toată lumea învățată are ochii ațintiți asupra acestei publicații, și fiindcă ea în *București* a eșit acum (apoi va urma în alte țeri și alte orașe pe rînd) dl *Urechia* care a mijlocit aceasta a dobândit într'adevăr o măreață isbândă neamului seu, pentru care vrednic este să-'l știe și pomenească tot Românul de pretutindenea!

Dreptul limbii române.

Năcaz mare pe Unguri!

Consistorul gr.-cat. din Blaj, po-trivit obiceiului și dreptului ce 'i-'l dă legea, trimite comitatelor cu care are daraveri, scrisori totdeauna românești.

Înfăcărății „patrioți“ din fruntea comitatului *Turda-Arieș*, s'au plâns la ministru contra acestei „îndrăsneli“ a consistorului din Blaj de-a le trimite *Mărhiilor-Lor* scrisori românești. Ministrul a și dat poruncă consistorului să scrie numai ungurește comitatelor!

Consistorul însă, știind că o astfel de poruncă cade din cercul legilor, că e chiar împotriva lor, întemeiat pe lege, n'a voit și nu voește să se supună ei, ci trimite și acum tot scrisori românești comitatelor, nevoind a slăbi nici o schinteie din dreptul limbii române!

Pentru asta foile ungurești răcnesc din toate colțurile țerii cu gurile îndreptate spre Pesta, cerând ca guvernul să încerce a înfrânge pe „încăpăținații“ domni din Blaj, care îndrăsnesc a nu se supune poruncilor lui celor nedrepte!

Firește, scopul n'au să 'și-l ajungă!

Ear' Români nostri de pretutindenea să iee pildă dela această bărbătească ținută a consistorului din Blaj, când au și ei daraveri în care pot cere cinstirea dreptului sfânt al limbii române!

*

O știre îmbucurătoare ni-se trimite și din comitatul *Arădului*, și anume din comuna *Galșa*. Aci cum, cum nu, ajunsese în cancelaria comunală ca limbă ofici-oasă a protocoalelor și hârtiilor, limba ungurească. Acum de curând, sfatul comunal într'o ședință a sa, la îndemnul fruntașilor din sat, au hotărât răsturnarea rușinosului obicei de până aci, și introducerea limbii românești ca limbă ofici-oasă a cancelariei! La această hotărâre nu s'a împotrivit nimenea, nici chiar notarul, ci și notar și primar au fost pentru aducerea ei.

Natural că hotărârea aceasta e numai prea dreaptă și trebuie să fie un descreeat cel-ce 'i-ar pute băga de vină ori s'ar pute supăra pe ea. Dar' Ungurii s'au supărat. Foile lor injură betyerește pe notar și sfatul comunal, dar' mai ales injură pe dl *Vasile Mangra*, despre care spun că ar fi mers în repețițe rînduri prin *Galșa* și-ar fi îndemnat pe oameni în acest înțeles. Că îndemnați de alții ori numai de simțul lor național românesc au făcut-o frații din *Galșa*, puțin ne privește, vedem numai că frumoasă faptă au făcut, că vrednici sânt de toată lauda și cinstea, precum și de aceea că pilda lor să fie urmată și în celelalte comune a comitatului!

D-zeu să le ajute!

— Din trecutul nostru. —

Alexandru Basarab.

(Istoria Țerii-Românești.)

După vitejii *Liteanu* și *Radu-Negru-Vodă*, ajunge Domn în Țeara-Românească la 1320, un alt viteaz: **Alexandru Basarab**. Eată cine a fost și ce-a făcut el: La 1330, *Carol Robert*, regele Ungariei, intră cu o armată numeroasă pe la Orșova în Țeara-Românească, pe furis. Alexandru dă poruncă ca oamenii să se retragă din calea lui, spre munți, ear' el cu oștenii sei așezat în munții Gorjului, trimite solie la regele Ungariei să-i spună că ar dori pacea, și ca să fie pace, 'i-ar da chiar înapoi cheltuelile ce le-a avut venind până aici, ba poate și vre-o cetate, ear' pe fiul său 'i-l dă zalog la curtea regească. De-o mai veni însă înainte, să știe că n'a fi bine. Îngâmfatul rege ungar a răspuns: «*Mergeți de spuneți celui-ce v'a trimis, că el este ciobanul oilor mele, și că de barbă am să-l scot din bârloagele sale!*...»

Alxandru a zis: Bine, vină! Și *Carol Robert* a plecat înainte, dar' vedea că drumul 'i-să face din ce în ce tot mai greu și mai încurcat pe unde merge, și în calea sa el afla numai pustiu, căci Românii își pustiiseră toate satele. Dela o vreme începă să flămânzească și oaste și Rege și cai! Românii ivindu-se din ascunzăturile lor, cu mici ciocniri îi amăgiau după ei tot mai adânc prin munți, până Ungurii începă a nu mai ști încâtro să dee. Acum trimite Regele soli de pace lui Basarab. Acesta se face că o și primește, și-i dă nește oameni să-l conducă să treacă prin munți în țeara lui. *Carol Robert* s'a bucurat mult. Oamenii lui Basarab îl conduseră însă printre niște ripe mari, lungi și înguste, de de-asupra cărora atârnavă amenințătoare grele stânci de peatră. Armia maghiară și Regele se infundă de tot între ele, ear' în dimineața zilei de *10 Noemvrie 1330* ei se trezesc deasupra capetelor lor cu armata românească de amândouă laturile, și cu calea înainte închisă bine, cu trunchiuri de copaci, mărăcini și stânci răsturnate. Să întoarcă nu mai era puțină, să dee în laturi încă nu. Rămase și oaste și Rege împetriți! Și atunci deodată se treziră cu o ploaie de săgeți căzând pe capetele lor și cu rostogoliri de bolovani prăvăliți din coastă peste ei! *Patru zile a finut măcelul. Ungurii căzură turțiți ca șerpii, în toate părțile, tineri și bătrâni, săraci și nemeși, fără deosebire!* Regele ca să nu fie prins își schimbă hainele cu ale unui oștean al său, care apoi și fu prins și omorât el în locul Regelui, ear' Regele scăpă cu mult greu și numai cu foarte puțini oameni, și ajunse, după lungi rătăcirii, la *Timișoara*, ear' de aci la *Vișegrad*, și mai mult nu se încumetă în toată vieța lui să ridice arme asupra Țerii-Românești, și să mai meargă să bată pe Români chiar la ei acasă!

Abia mântuit de Unguri, Basarab e nevoit să se războiască și cu vecinul său *Ștefan Dușan*, Regele *Serbilor*, care-i năvălise în Țeară, dar 'l-a bătut și pe acesta și 'l-a asvirlit peste *Dunăre*! A avut apoi pace de toți și a putut lucra în tihnă la întărirea din lăuntru a țerii sale.

I. M.

Suferințele Moților.

În legătură cu cele scrise sub acest titlu în numărul nostru 26, pomenim, că, după cum 'i-se scrie „*Tribunei*“ de un corespondent al său din munți, nici vorbă nu e de vr'o „bunătațe“ ori dragoste de dreptate a guvernului în povestea cu slobozirea pădurilor. Atâta e tot, că încă de prin 1887 fiind în chip volnic și nedrept oprit pășunatul în toate pădurile, chiar și tușșurile de pe lângă drumuri, văi, rîuri, și altele, fără întrebare ale cui sînt, și pădurile erau în mare parte proprietatea singuraticilor oameni și a foștilor iobagi. Comisiunea, care a venit să vadă că ce păduri sînt oprite, a slobozit câteva, pe acele adecă, unde nu e tăiere și e mai bătrână pădurea de 15 ani și unde forestierul nu a sămănat pădure. Multe și acum sînt închise și o duc rău locuitorii cari au locuințe și pământuri în apropierea acestor păduri, fiind pedepsiți. Comisia a slobozit ceea-ce era a bieților Moți și fusese pe cale de tot nelegiuată oprite, însă de pădurile erariale (impărătești) nici vorbă n'a fost ca și ele oprite să se sloboadă.

Așadar' nici o mare fericire, nici o deosebită „grație“, „bunătațe“ a stăpînirii ungurești! Nedreptatea și asprimea ei apasă încă și acum greu în această privință, pe scumpii nostri frați Moți!

Se spovedesc...

O foaie ungurească ce se chiamă „*Fehérmegeyi Napló*“, întemeiată și susținută de fruntașii bisericii catolice ungurești, încântată bagseamă și ea, până dincolo, de chipul liber cum la noi se fac alegerile de deputați, scrie în numărul său dela 6 Iulie următoarele cuvinte, cam ciudate de pe buzele unor Unguri chiar. Ea își întitulează articolul: „*Punerea sub sechestru a dreptului de alegători*“, și zice următoarele:

„Cu toată puținătatea numărului nostru, noi am avut până aci înaintea Europei un *nume bun*, în ce se ține de puterea virtuții și a coacerii noastre politice.

«*În curînd însă vom perde renumele nostru bun și dragostea ce ni-au mai păstrat-o popoarele luminate ale Europei. Renumele nostru politic va peri și vom fi urgisiți de toți! Aceasta se va întempla îndată-ce se va lăfșî șișirea, că sîntem o nație de vicleni! că am împedecat la Ciacaturn pe Croați a se folosi de dreptul lor de alegători; la Nitra pe Slovaci, și că în Ardeal am ajuns încă demult la aceea, că întreg poporul românesc nu mai ia parte la alegeri!*“.

Adecă cum am zice, se spovedesc ei de ei! Sau că încep să li-se deschidă ochii. Nouă nu ne pasă dacă nici nu li-se deschid, ci cu ei închiși, orbi și orbește, merg înainte pe povrnișul prostiilor față de noi, căci cu atât mai ușor ne e a le spulbera bunul lor nume și a aduce lumea acolo să le deschidă apoi ea ochii, cum nu le va plăcê!

Solgăbireu primejdios.

În săptămăna trecută a fost în redacția noastră țeranul *Ioan Bobela* din Șaldorf (com. Sibiiu) și ni-a povestit lucruri mari despre purtarea pretorului *Todor Lazăr* din Mediaș.

Eată anume ce:

Dinsul, țeranul, e părăsit de nevastă-sa de vre-o 6—7 ani. E în curgere proces de despărțire între el și ea. Oficiile bisericești însă demult îl tragă și nu-l despart.

Pe 29 Iunie n. a fost citat la solgăbireu în pricina sa de despărțire. S'a dus. Nevastă-sa nu era acolo, că e prin România. Așteptând vre-o 3 ciasuri, pe la 11 solgăbireu Lázăr eșind afară 'l-a chemat după sine din ambit, și 'l-a trecut printr'o odaie, 'l-a trecut și prin a doua, și prin a treia, și peste tot locul era câte-un scriitor ori doi, dar' în a patra, nu era nimenea, ci singur solgăbireu, și acolo 'l-a băgat pe om. Închizînd apoi ușa, fără să-l întrebe macăr ceva, 'i-a dat omului o palmă îndesată, că 'i-a sticlit naintea ochilor, și numai după aceea a prins a-l întreba: fost-ai la protopop? „Fost“. Ai fost? „Fost“! Apoi fără nici o judecată 'l-a dat pe ușa afară!

Omul ne-a talmăcit că bănuște că solgăbireu ar fi fost pus la cale să-l pămuească, pentru a se iufica să mai umble cu proces de despărțire.

Va face arătare contra volnicului și primejdiosului slujbaș, dar' îl vestește și lumii pe această cale, ca să știe toți ce fel de om e solgăbireu din Mediaș *Todor Lázăr*. Din parte-i țeranul spune, că acum odată s'a dus după el prin cele cântălării, în credință că merge după un om cuminte și de omenie, de altă-dată însă va ști cum să meargă, pregătit adecă așa, ca la caz dacă ear' între 4 ochi va mai fi atacat mișelește de *Mărhița-Sa*, să poată închina și el cum 'i-se închină, ori cbiar cu camete și îndesat!

Și drept are omul să vorbească așa!

Un răspuns.

Un abonat al nostru din *Iezvin*, ne pune întrebarea că: „are drept cărtariu (epistolerul, slugitorul de postă care duce scrisorile acasă pe la oameni) care ne aduce foaia, să ceară câte 2 cr. ori ba, că dacă nu-i dăm 2 cr., atunci nu ne dă foaia, și spune că n'a venit, și doar' are de fiecare număr (abonat) câte 6 litre de grâu. Totodată mă rog a nu-mi subscrie numele, că atuncia se mănîe cărtariu“...

Fiindcă și pe alte locuri se pot întempla mișelii și răutăți din partea unor slujbași răi de postă, precum băgăm de seamă că rău e purtătorul de scrisori din *Iezvin*, — dăm întrebării de mai sus răspuns public (în obște)

Eată-'l:

Postarii și slugitorii dela postă toți își au plata lor din partea mai marilor postelor din țeară, și ei nu au drept să mai ceară dela oamenii ce au de lucru la postă, nici un fel de altă plată pentru-că le dau scrisorile so-site ori primesc pe cele-ce li-se duc spre a fi trimise.

Ar fi însă datorința lor a le aduce toate numai până la postă, de unde apoi să 'și-le ridice adresații. Dar' fiindcă la poste mai mari s'ar face o imbulzeală neplăcută, pentru tiena publicului, s'au pus epistolieri spre ajutorare. Epistolerii sînt și ei plătiți de mai marii peste poste din venitele postelor, dar'

pun și oare-cari taxe pentru primitori, spre pildă pentru bani și pentru pachete când primesc, să plătească câțiva cruceri. Pentru scrisori însă și pentru foi *nici* nu se plătește.

Dacă totuși în Iezvin vedem că plătește fiecare abonat 6 litre de grâu epistolerului pentru aducerea acasă a foii, asta poate fi numai o învoeală de tot locală, și și epistolerul pare că va fi vr'un om din sat, nu un slujbaş de poștă în toată forma. Dacă au învoeala asta, va trebui să-i dea litrele de grâu, dar mai mult nu sînt datorii nimic să-i dea!

Cerându-le încă câte 2 cruceri de număr, el săvîrșește o nelegiuire, contra căreia cetitorii noștri din Iezvin trebuie să pășească hotărît!

Și anume să facă arătare contra slujbaşului vinovat, la direcția postelor (Postaigazgatóság) din Arad, de unde 'i-se va da apoi peste degete, și se va pune capăt jăfuirii de cruceri a lor, prin epistolerul vinovat.

Însemnăm aci, pentru cetitorii noștri, că la fiecare poștă se află o așa numită *carte de plângeri* („Panaszkönyv“) în care are drept să scrie fiecare dacă 'i-s'a făcut vr'o nedreptate din partea poștei. Cere cartea dela căpetenia poștei, și scrie în ea foarte pe scurt, când și ce 'i-s'a întemplat, subscriindu-se că cine și de unde e el, nedreptățitul. Postarul e dator să dea cartea asta ori-cui ar cere-o, ear' de nu 'i-o dă, nedreptățitul va scrie de-a dreptul direcției postelor de care se ține, însemnând și aceea că nu 'i-s'a dat cartea.

Și 'ntr'un fel și altul, fiecare Român să scrie românește, și totdeauna va primi răspuns.

Fiind spre pildă, călător, și neputînd, ori neavînd vreme să scrii acolo unde ai pățit, poți să-ți scrii plîngerea și în cartea ori-cărei alte poște unde vei fi ajuns.

Să ținem la dreptul nostru și să scuturăm cât putem, pe tot cel-ce încearcă să ni-l scurteze!

O întimpinare.

Privitor la știrea din numărul 24 al foii noastre despre neînțelegerea dintre învățător și un om din comună, primim din *Somostelnic*, următoarea întimpinare:

Somostelnic, Iunie 1895.

D-le Redactor,

În Nrul 24 al „Foi Poporului“ s'a scris din partea alor patru țerani români în contra dlui Șofron Oprea. Subscrișii ca ctitori ai sfintei biserici și senatori școlari, declarăm toate cele date de cei patru țerani, de lucruri neadeverate. Eată care e adevărata stare a lucrului:

Potrivnicul învățătorului *Emil Frâncu* a fost nu numai dl Ș. Oprea, ci putem dice mai întreg poporul, afară de trei ori patru, unchi ai lui, și aceasta pentru-că nu și-a împlinit cum se cade slujba d-sale de învățător, ne-proponînd în doi ani cântul, economia și gimnastica, și dînd totuși calculi și din ele, ear' din ce a învățat pe copii, a făcut în 1893—4 examen slab, așa că a fost dogenit de dl protopop în fața poporului. Astfel fiind, nu e adevărat că am fi fost mulțumiți cu sporul băieților. Dar și încolo, purtarea dînsului era foarte nepăsătoare față de popor, ba ce e mai neplăcut e, că se folosește și dînsul de lefteria crășmăritului, lucru nepotrivit cu un învățător. Și așa negrijind de slujba sa și necunoscîndu-și chemarea față de popor, noi ctitorii bisericii și senatul școlar n numele poporului am trimis cerere la Prea Veneratul Consistor din Blaj, în urma căreia

a și fost strămutat dela noi în Aprilie 1895 la Micăsasa.

Că dl Oprea vrea să aducă ca învățător un tînr, cu care să se cumnățească, aceasta încă nu e adevărat, deoarece-ce noi am deschis concurs în toată forma și poate veni ori-cine, dacă e bun, și fără dl Oprea.

În 5 Martie când a eșit solgăbirul în comună, dl Ș. Oprea 'i-a vorbit românește ear' nu ungurește, și nu provocat de dl solgăbiru, precum susțin cei patru țerani.

Dl Oprea, după cât îl cunoaștem noi, vrea binele și înaintarea poporului românesc, și a dat pilde de fapte bune și creștinești, și anume a stăruit și mijlocit că un loc comunal aflător în mijlocul comunei, s'a dăruit de comitetul comunal pe seama s. biserici, pe care loc apoi s'a zidit o biserică de peatră, și neputîndu-se șfîrși zidirea cu banii ce erau, tot dl Oprea a stăruit de s'au făcut dăruiri din partea unor poporeni spre a nu se îngreuna sărăcimea cu repartitiune, la cari dăruiri dl Ș Oprea a făcut începutul cu 50 fl și așa mai departe, ear' faptele acestea gîndim noi, dle Redactor, că nu arată pe dl Oprea a fi rătăcit de neamul d-sale, precum susțin, cei patru țerani, ci doară chiar din contră.

Deci, Dle Redactor, cele date în Nrul 24 al „Foi Poporului“ despre dl Oprea de cei 4 țerani, toate's neadever, date din pismă numai și din dor de răsbunare, pentru-ce vă și rugăm să dați loc acestei întimpinări în „Foia Poporului“.

Ctitori ai s. biserici: *Zogovan Alexa, Ananie Pop, Danciu Vasilie, Popa, Emandachie Popa, Ioan, Frânc Ioan, Popa Somu*; senatorii școlari: *Zogovan Teodor, Onu Ganu, Zogoran Trifon, Popa Somu, Frânc Sonica Ioane Pop*.

Însemnăm aci, că vestea dintăie noi am publicat-o în toată bunăcredința, crezînd în cinstea celor ce ni-au trimis-o, patru țerani. E foarte neplăcut pentru noi, că oameni, poate încolo de bun nume, ne trimit vești foarte rele, dar' pe cât de rele pe atât puțin întemeiate, făcînd din țînțar armăsar, la îndemnul cutărei rude ori împinși de ură. Ne supără când reese că oare-cine a fost pe nedrept lovit în foia noastră, dar' ne supără numai întrucât noi nu vom să fie nici *chiar dușmanii noștri loviți pe nedrept în foia noastră!* Încolo avem și cuvinte a ne bucura de aceste desmintiri, care șterg câte o creștătura de pe rîvașul durerilor noastre. E mai plăcută aceasta decât că rămîne adevărat ce s'a scris despre *Pitul-mare, Varul, Galșa-de-sus, și Moșnița*.

Dar' totuși, în fața desmintirii trimise nouă de atăta țerani fruntași dintr'un sat, contra unui atac al altor țerani de acolo, aducem de nou aminte cetitorilor noștri de cele-ce le-am scris în Nr. 8 al „Foi Poporului“ din estau sub titula „Învînșării și desmintirii“, unde am zis și repetăm că: *nu e frumos a se folosi unul și altul de bunăvoința noastră ca redacție și a ne trimite vești neadeverate. Foia nu e instrument de care să te folosești pentru a-ți răsbuna pe nimenea. Fiecare când ne scrie, să se desbrace de ori-ce patimă și numai ce e foarte adevărat să ne scrie.* Cel-ce a trimis o scrisoare și 'și-a pus numele sub ea, să știe că 'și-a legat cinstea de adevărul ori neadeverul ei, și că poate fi dat odată dat de gol dacă a scris minciună. Să nu se joace dar' nimenea cu cinstea sa, căci noi din parte-ne nu vom mai cruța pe nici unul, și adevărindu-se că neadever ni-a scris, îl vom spune cine e.

Stări slabe.

Din *Sânămărgita* primim dela un om din popor o scrisoare mai lungă, în care ne împărtășește vești foarte slabe. Între altele ne scrie:

„Vă rog frumos să-mi răspundeți că ce să ne facem, că în comuna noastră sînt peste 200 familii de Români, și așa au ajuns de rău, încât toți sînt îngropați pe la băncile ungurești în datorie! Dar' de ce a ajuns poporul la sărăcie? Din conducătorii poporului că n'au avut oameni de încredere și luminați de ajuns cari să-i conducă. Și așa e și azi“.

Și bietul țeran ne dă, după această învinuire, și o pildă care îi spriginește tare vorba sa Eată ce zice:

„A fost la noi odinioară avere frumoasă bisericească, în bani și în bucate, și a tăzi nu e mai nimica, și și ce este, e risipit prin sat de nu se știe o să se mai poată vr'odată aduna ori ba? Din banii ce-i aveam acum 20 de ani, 300 fl., azi în loc să fie măcar 1000 fl., nu mai e uici capitalul întreg, ci abia vr'o 200 fl. și și aceia numai pe hîrtie, în ladă nimic.“

„Avem apoi un magazin de bucate, întemeiat cu 26 de ani mai nainte, cu 400 mierțe grăunțe și lîndu-se după mierță câte 5 cupe camete, și acum în loc să avem cu mîile mierțele, avem abia 600 mierțe! Așa ne merge cu averea bisericii, așa la primărie cu averea comunală, așa peste tot!“

„O scăpare ni-ar trebui din aceste stări încurcate și mai ales de sub grelele datorii!“

„D-voastră ați dat afară în cunoaștere despre băncile sătești; le-am spus oamenilor, și s'ar foarte învol săracii și dreptii, dar' ceialaltii nu prea. Și ar fi de unde să se pornească lucru, că pășunile urbariale se dau pe an câte cu 400—500 fl., și din venitele astea s'ar pute face case de ajutorare care să mîntue poporul din ghiarela băncilor străine, dar' banii acestia se împart și se alege nimica de ei.“

„Eu aș îndemna și aș face, dar' nu pot, că sînt sărac una, apoi și fără învățatură: nu știu numai limba mamei și atunci cine se va încrede în mine, ori cine îmi va încredința ceva, pentru-că astăzi e lumea așa, că după avere capeti și cinstea între oameni!“

Astfel stînd lucrurile precum ni-se descriu, în *Sânămărgita* e lipsă de o muncă grea și temeinică pentru îndreptarea lor spre mai bine; căci de vor merge oamenii scufundându-se mereu în datorii, la rău vor ajunge, și anume cu atât mai rău, cu cât sînt datorii la străin, care n'o să-i cruțe, ci se va chiar bucura de ruina lor! Intemeind o bancă rurală încă s'ar pute mult ajuta, căci atunci când îi vine omului vremea plății, împrumută de acolo și scapă de dincolo, și cel puțin rămîne și avere și datorie tot în sat. Ear' bancă rurală s'ar pute întemeia înțelegîndu-se fruntași între sine și punîndu-se, dacă le-a fi de lipsă, în legătură și cu vr'o bancă mai mare românească. În vreme de mare strîmtorare și pentru a înlătura cădere averilor românești în mîni străine, s'ar pute chiar cere ajutorul unei bănci mari românești, care să iee asupra sa datoriile

satului, întabulându-se, firește, pe averea datorasilor.

Ear' cea mai mare nădejde să 'și-o pună oamenii în ei tușiși, muncind din greu și cât se poate mai cuminte, ca să poată trage cât mai multă dobândă de pe averile lor, și apoi cruțând din toate puterile, până vor scăpa de datorii.

Ne-am bucura foarte auzind că fruntașii noștri din Margita s'au pus pe lucru, încordând mijloacele și putințele pentru a mântui poporul nostru de acolo din infundătura materială în care ni-se spune că ar fi ajuns! D-zeu le va răsplăti de o vor face, și înaintea lui vor fi răspunzători de nu o vor face!

Lupta în comune.

Având cuțitul în mână, ei tae fără cruțare și fără rușine din ori-ce pâne, ori-unde ar vedea-o, fără să întrebe dacă lor, ori altcuiva 'i-s'ar căde a mânca din aceea!

Mai frumos se vede acest lucru când cu alegerile de notari comunali printre nemaghiari.

Din *Birchiș* ni-se scrie, că ajungând gol prin moarte locul de notar, de curând s'a făcut alegere nouă. Au concurat și câțiva Români, dar n'a fost pus în candidare nici unul, căci de era pus, cum notariatul e românesc, negreșit reușia un Român! Bunii noștri slujbasi însă, știu ei ce se facă ca Românului nicăiri și niciodată să nu 'i-se implinească câte o dreaptă dorință, și legile măiestrite sânt și ele de așa întocmite, ca slujbașul rătăcios, să birue el singur totdeauna față de dorința unui popor întreg. Cu o cale ni-se scrie, că înainte de alegere, Jidani din cerc umblau în ruptul capului pe la solgăbiru și vicișpan ca să pună în candidație și pe un Jidan, ca apoi ei să cerce să-l scoată la alegere biruitor. Urit e că și niște țerani nepricepuți li-au dat ajutor Jidanilor în străduința lor, mergând și ei cu dinșii pe la solgăbiru și spriginindu-le cererea. Românii se bucură că dacă n'au avut norocirea a pute căpăta un notar Român, cel puțin au scăpat de urții de Jidani. Corespondentul nostru laudând de altfel poporul că între două ori mai multe rele, stie alege cel puțin pe cel mai mic, — își incheie scrisoarea precum urmează:

Vom vedea la anul viitor cum se vor purta Românii la alegerea de membri la comitat, unde eară li-se dă privilegiu să arăte că nu sânt purtați de nas de neamul lui Israil, ei că merg unde gândesc că le e mai bine lor înșiși. — *Ar fi bine ca inteligența română din cerc, să țină o adunare, în care să se sfătuească despre candidatura membrilor la comitat, ca să știm încă de acasă cu cine să votăm, căci o să ne trezim azi-mâine că nici în congregația din Lugos Românii nu vor mai fi, și atunci vom simți și ne vom căi, dară va fi târziu!* —

La lucru dară!

Conducătorii stee treji pe lângă turmele lor, nu le lasă pradă lupilor, căci de nu vor păzi vor rămâne fără turmă, și când odată turma se împrăstie, nici păstori nu mai trebuesc!

Să ne întrepritem toți și bărbătește în folosul neamului nostru cel prigovnit!

SCRISORI.

Frumoase daruri.

Frata-de-Câmpie, Iulie 1895.

D-le Redactor,

Vă rog să publicați în „*Foia Poporului*”, că judele comunal, dl *Solomon Pop* a făcut pentru maica noastră biserică de aici, mai multe faceri de bine în repeșite rinduri, și tot face și acum. Acum a dăruit pentru biserică un jugăr de pământ sământat cu cucuruz, ca roada de pe el să fie la timpul seu luată și întrebuințată, așa ca să crească și să se facă din ea o sumă de bani, ajutor al bisericii. D-sa a sământat pământul, ear' oamenii: Ioan Ploscariu, Dănilă Ploscariu, Dumitru Moldovan, Ioan Rus, Vasile Soporan, Vasile Pop, Petre Onca, David Moga și Iacob Pana au săpat holda și o vor culege și roada o vor da în seamă economului Iacob Ploscariu, ca să îngrijească de ea și de creșterea ei. Tot judele *Pop* a dăruit un colț de pământ, pe care să locuească învățătorul cu copiii și să se mai lărgească biserică, cerând firește dela ceialalți oameni din sat, și primind ajutor, și lucrul s'a început.

Evlavioase daruri au mai făcut la noi și următorii buni creștini: *Jacob Pasca* a dăruit un prapor roșu, în preț de 10 fl., *Raveca Rus* a lui *Bădilă* un prapor negru în preț de 3 fl., apoi *Teodor Mornia* și *Petre Ciuntia* un liturgier în preț de 5 fl. și toți spre acel scop: să se pomenească numele martirilor! Și preotul îi și pomenește la toată slujba.

Dare de seamă.

Nușfalău, la 3:15 Maiu 1895.

D-le Redactor,

La 16 Aprilie 1895 s'a dat o petrecere populară, în Nușfalău, spre ajutorarea bisericii și-a școlei gr.-cat., adică a comunei bisericesti, ale cărei edificii parohiale în Sâmbăta de Paști noaptea, au fost prefăcute în cenușă printr'un foc înfricoșat. Suma totală a venitelor petrecerii din vorbă, a fost 43 fl. 50 cr. v. a.; cheltueile 31 fl. 28 cr. v. a.; deci a rămas un venit curat de 12 fl. 22 cr. v. a.

Cu privilegiul petrecerii următorii domni au plătit peste prețul de intrare: *George Micu* din Nușfalău, preotul *Feleacului* *Michail Baci*, preotul din *Ceaba Paul Salvan*, d-na preoteasă ref. din loc *Péter Mari*, dl *Rápothy Sándor*, dnii *Mánecz Gyula* și *István* câte 50 cr. v. a.

Au contribuit fără a lua parte: d-na *Katona Elekne* din loc cu 3 fl., dl *Michail Făgărășan*, protopop 1 fl. și dl preot *Iosif Filipan* 70 cr.

Tuturor acestor buni dăruitori le aducem pe această cale caldă noastră mulțumită. Asemenea mulțumită aducem dlui *Fischer Márton*, mare proprietar din loc, care a dat comitetului un salon, două chilii și un foisor a castelului seu pentru petrecere, dlui *Csiszer Adám*, preot rom.-cat., care ne-au dăruit școala pentru petrecerea populară.

Mult a ridicat petrecerea jocurile istorice: *Romanul*, *Călușerul*, *Bătuta* și *Lunga* prin 6 tineri din popor, 3 din Nușfalău și 3 din *Feleac*, conduși de dl vătav *Cicerone Murășan*, învățător în Nușfalău și *Ioan Maxim* din *Feleac*. Ca unora ce mult au ostenit pentru reușita acestei petreceri, aducem mulțumite și d-nelor *Ana Micu* și *Maria Botean*, precum și dlui notar din loc *George Micu*.

În fine laudăm poporul român din Nușfalău, care a ascultat glasul comitetului, a ajutat cu banii sei la scopul petrecerii și și-a petrecut ca popor ales și ca oameni de treabă.

Comitetul.

CRONICĂ.

Abonaților noștri. Abonații „*Foia Poporului*” sânt prin aceasta de nou rugați, să grăbească cu trimiterea banilor de abonament pe jumătatea a doua a anului de față, pentru a nu fi siliți să încetăm trimiterea foi pe adresa domniilor-lor. Celor-ce nu-'și vor renou abonamentul, numai numărul viitor să mai trimită.

Administrația

„*FOIA POPORULUI*”.

Pentru scumpii întemnițați. Din *Iertof* ni-se scrie că la Înălțarea Domnului s'a dat acolo slujbă pentru scumpii martiri din *Seghedin* și *Vaș*. Sfânta liturgie s'a săvârșit prin dl paroch *Teodor Panciov*. A cântat corul tinerilor plugari gr.-or., sub conducerea lui *Vasile Novecescu*.

La temniță. Dl *Andrieu Balteș*, care a fost răspunzător pentru redacția „*Tribunei*” în anul 1893, a plecat la Cluj pentru a-și face osânda de două luni temniță, la cât a fost judecat în 14 Maiu a. c. în cel din urmă proces pentru adrese de alipire către autorii *Replăcii*. Este o nouă pedeapsă, pe care dl *Balteș* o suportă! Să se întoarcă cu bine!

Preot harnic. Din *Leșnic* (cottage *Hunedoarei*) ni-se scrie, că comuna are mari neplăceri din pricina drumului de țeară, cu Ungurul de acolo *Szereday Aladár*, încât a trebuit să poarte proces cu el. *Solgăbiru* din *Deva*, *Török* 'i-a spăriat pe oameni cu spese mari, dar' dl preot *George Popovici* punându-se în fruntea poporului și ajutat și de primarul comunal și de popor, a pornit proces și nădejduese să dobândească ei, a lor fiind dreptatea. Trimițetorul vestii ne spune însă, că spre rușinea lor, s'au aflat și câțiva oameni cari s'au răslețit dela obște, dela turmă, și de frică ori de ce Doamne, n'au subscris cu ceialalți alătura în piră. Rău destul că oamenii noștri nu țin toți laolaltă.

Învățătoare română Dăm cu bucurie loc știrii ce ni-s'a împărtășit că d-șoara *Maria Cioban* din *Abrud*, învățătoare în *Nădășel*, supunându-se examenului de stat pentru învățătoare, în zilele dela 22—28 Iunie, a trecut, în *Pesta*, cu succes foarte bun atât peste examenul în scris cât și verbal. D-șoara *Cioban* e acum calificată pentru școalele civile. A făcut examen din limba și literatura română și maghiară și e cea dintâiu d-șoară care a făcut examen de învățătoare din limba și literatura română. A avut de profesori examinatori pe dnii *Alex. Roman* și *Gavril Kis*. Felicităm cu căldură pe noua învățătoare pentru frumoasa isbândă.

Examene. La examenul de calificățiune pentru învățătoare au reușit în *Sibiu*, următoarele absolvente de pedagogie: *Eugenia Greavu*, *Maria Bogdan*, *Aurelia Goga*, *Maria Cristea*, *Cornelia Decean*, *Cornelia Stoica* și *Sabiua Savoin*.

— Din *Pogănești* (cottage *Carășeș*) ni-se scrie: În 7 Iunie a fost aici examenul cu pruncii de 6—8 ani; și cu drag vestim lumii bucuria ce am simțit-o, văzând cum au răspuns în examen, încât noi nu au mai putut de bucurie, deși a ținut școala mai puțin ca într'alți ani. De aceea noi comitetul parochial și sinodul parochial din toată inima aducem laudă dlui învățător

Vasile Miși, care bine a lucrat în via Domnului. Pogănești, în 8 Iunie c. v. 1895. Nicolae Popovici, preot, Nica Ursu, Gligor Costa, George Istvan, Mitru Muntian, Iosif Giciulescu, Vasile Dimitrievits, George Olariu, membri în comitet.

O faptă peste măsură crudă, s'a săvârșit în 16 Iulie n. în Bulgaria. Domnul Stambulov, unul dintre fruntașii țerii sale, fost ministru lungă vreme, se primbla însoțit de cumnatul seu Petkov și de servitorul seu, și a fost atacat de 4 oameni cari îl pușcară cu revolvere și îl răniră cu pumnale (cuțite). Și servitorul a fost rănit. Petcov a rămas neatins.

Rănille primite de Stambulov au fost așa de grele, încât a trebuit să i-se taie jos amândouă mâinile. În decursul tăierii, bietul om și-a pierdut simțirile. În clipe când își mai venea în ori, a făcut încercări să vorbească, dar' n'a isbutit. După câteva zile, acum Joi, a murit! S'a pornit cercetare; multe persoane au fost arestate, dar' nu s'a dat de urma reușăcătorilor. Pe locul unde a fost atacat s'a găsit un revolver și un pumnal turcesc.

Logodnă. Domnul *Ioachim Muntean*, corectorul „*Tribunei*” și „*Foii Poporului*”, și-a încredințat de fiitoare soție pe d-șoara *Paraschiva Jordan* din Sibiu.

Trăsnet. Se scrie din *Balsă*, că în 29 Iunie s'a descărcat asupra comunei o ploaie grea împreună cu trăsnete și fulgere, care a căsunat mare pagubă fânațelor și sămănăturilor. O casă a fost lovită de fulger și prefăcută în cenușe.

Daruri evlavioase. D-na *Maria Țig* născută *Bele*, a dăruit pe seama sîntei noastre biserici din *Dobra* un prea frumos rînd de haine bisericesti în preț de **50 fl.** Primească marinimoasa dăruitoare și pe aceasta cale mulțumitele, noastre. *Dobra*, la 20 Iunie 1895. *Comitetul parochial*.

— Din *Certeșul-de-sus* primim următoarele: Bunul și darnicul creștin *Angel Moisă* din *Trestia* (cottul *Hunedoarei*) a binevoit a dărui **20 fl.** v. a. ca ajutor la sfîrșirea noului edificiu al bisericii noastre gr.-or. din *Certeșul-de-sus*, pentru care frumoasă faptă a sa purceasă din inimă-i nobilă de bun creștin, subscrisul, în numele comunei noastre bisericesti, vin a-i aduce pe această cale mulțumitele noastre din inimă.

Petru Gabor, paroch gr.-or.

O fi prea-prea! Un econom ne trimite următoarea știre: „Marți în 27 Iunie a. c. s'a întemplat o nenorocire în comuna noastră *Sîpet*, (com. *Timiș*), la oarele 3 d. a. a fost mare ploaie cu tunete, un om cu numele *Avram Petri* a fost afară la seceriș și deodată s'a descărcat un trăsnet în 3 cai ai bietului om așa de puternic, încât pe jumătate au fost capetele și picioarele înfundate în pământ!” — De ni-ar fi spus că în țeara lui *Făt-Frumos* un zmeu a trântit pe altul așa de puternic, am crede și noi năzdrăvănia, — dar' chiar în lumea asta, o fi prea-prea. Doar' trăsnetul acela n'o fi fost — Ungur... să fie așa năpraznic!

Petrecere. Din *Bocșa-montană* ni-se scrie, că în ziua de Sf. Petru a fost acolo o petrecere cu joc a tinerimii române, care a ținut dela 3 ore după amiază până dimineața în zori. S'a jucat „*Călușorul*” și „*Bătuta*” și s'a cântat „*Doina lui Dr. Lucaciu*” și „*Des-teaptă-te Române*”. Tinerii erau în costume

naționale. A fost veselie mare. Nițică părere de rău a făcut numai, că inteligența n'a luat parte la această petrecere. Venitul petrecerii s'a dat pentru a se cumpăra din el costume naționale.

Preoți noi. Sfîrșind cursul extraordinar de teologie din Sibiu, unii din cei următori au fost, alții vor fi în curînd hirotoniți de preoți, și anume pentru parochia Chinceș (tractul *Târnavei*) *Nicolae Popovici*, pentru *Homorod* (tr. *Geoagiu II.*) *Ioan Găzdău*, pentru *Stanija-de-sus* (tr. *Zarand*) *Pavel Vraciu*, pentru *Vorța* (tr. *Iliei*) *Alexandru Tămaș*, pentru *Aluni* (tr. *Hațeg*) *Iosif Suciu*, și pentru *Stenea* (tr. *Sibiu*) *Petru Mineiu*.

Moarte. În *Deva* a încetat din viață d-na *Ecaterina Filimon* născută *Oredean*, în 24 Iunie st. v. Fie-i țărîna usoară. — *Alexandru Augur*, paroch gr.-cat. în *Teaca* în urma unui morb scurt de plumăni după un serviciu preoțesc de 11 ani a răposat în 21 Iunie, în al 35-lea an al e-tății. Fie-i țărîna ușoară!

Petrecere de vară împreună cu joc dă *Duminecă* în 28 Iulie *Inteligența română* din *Budiul-de-Câmpie* și jur. Venitul este destinat pentru biserica română de acolo.

O întemplare șoadă. Care e nebunul? În *Viena* s'a petrecut nu de mult o întemplare de tot hazul. Un domn numit *Weil*, petrecea într-o seară în o cafenea cu mai mulți prieteni. În apropiere de dînsul, la o altă masă, se afla un căpitan de ulani, care se uita în chip deosebit de tot, în jurul seu. El nu saluta pe nimeni, nici chiar pe mai marii sei. Deodată căpitanul se scoală dela masă, chiamă la o parte pe *Weil*, și-i zice:

— Dle, să mă petreci acasă.

Acesta mirat îl întreabă:

— Dar' bine, cine ești d-ta?

— Nu e treaba dumnitale; ești dator să mă petreci acasă, zise oficerul.

Weil văzu, că are de lucru cu un nebun și îl întreabă:

— Unde locuiești?

— Nu știu, răspuse acela.

— Nu știi? Dar' atunci, mă rog, cum te voi pute petrece acasă?

— Nu e treaba mea; d-ta trebuie să mă petreci acasă?

Fără de a mai schimba vorbe, *Weil* se urcă într-o trăsură cu oficerul și merse la un spital militar. Dar' aici ce să vezi? Soldații cari erau de pază, salutau pe căpitan știindu-l sănătos deplin, ear' acesta arătând înspre *Weil*, zise soldaților:

— Aici am adus un nebun. Prindeți-l!

Weil luă lucrul în glumă, fusă soldații luară pe *Weil* și îl legară

— Dlor, strigă spăriat omul, nu eu sînt nebun, ci acest domn. Pentru aceea l'am adus, fiindcă... Nu putu vorbi mai multe, căci oficerul începî a-l lovi cu sabia. În scurt timp se schimbă earăși lucrul. Căpitanul începî să sară, să joace, să strige. Soldații pricepură acum, că totuși nu *Weil*, ci oficerul e nebun; au pus pe *Weil* în libertate, și au legat acum pe oficer.

MESERIAȘI.

Se caută ucenici:

În *Curtici* la dl *George Mladin*, neguțător român, care ne scrie că primește îndată pe un tîner român care să fi gătat măcar școala elementară (normalele).

R Î S.

La examen. Examinatorul către o domnișoară:

— Ce s'au făcut fiii lui *Alexandru cel-Mare*?

Domnișoara după o gândire:

— Trebuie să fi murit!...

Un Țigan se duce la un croitor să-i facă un mânecar. Croitorul îl întrebă:
Măi Țigane, cum să-ți fac mânecarul? mai înflorat?

Țiganul: ba nu, jupâne croitor, să nu-l faci cu flori, că maica a zis că nu-i place cu flori, că prea seamănă a țigănesc...

CETITORII SÎRGUINCIOȘI

„FOII POPORULUI”

— Răvaș de laudă pentru cetitorii nostri din popor, care ni-au dat dovezi de dragoste către cetit și scris, trimițîndu-ne felurite scrisori. —

Titus Mărgineanțu, din *Herendești*; *Petru Stan* din *Presaca*; *Alexandru Țepeneu* din *Jertof*; *Alexandru Lupu* din *Bucium*; *Nicolae Dragoescu* din *Crăciunel*; *Vasile Ploscariu* al lui *Iacob*, școlar în *Frata-de-Câmpie*; *Iosif Irimie* din *Vrani* (*Bănat*); *Simon Petru* din *Simand*; *Mihail Burzu* din *Câmpeni*; *Constantin Folea*, *Ioan G. Vlad*, *Tănase Tarcia*, *Ioan Scorobet*, *Ioan Dragoman* și *Mateiu P. Tarcea* din *Oprea-Cârțișoara*; *Ioan Șurlaș* din *Biserica-Albă*; *Pavel Mioc* din *Jertof*; *Vasile Pop* din *Ardehat*.

POSTA REDACȚIEI.

D-sale E. M. în P. Nu se poate.

D-sale I. Z. în D. r. Destul de reu, că oamenii nostri lasă să li-se înveciască așa boalele. La început s'ar fi vindecat în câteva zile, acum îi vor trebui luni. Un singur sfat îți putem da: du-l numai decât într'un spital bun, cum ar fi acest din Sibiu Sînt doctori foarte buni.

D-sale *Flore Oros* în *Ardehat*. Vezi la posta redacției din numărul trecut, răspunsul al treilea din urmă. Cartea aceea de „zodii” e ce vrei d-ta.

D-sale *Dumitru Iridon* în *Apoldul-mare*. Să cetești foi e iertat și la miliție. Nu e iertat însă a vorbi contra altei nații ori legi și de-o fi scris prin foi, și a ațîța la ură contra lor. În cele dintâi opt săptămâni însă va fi bine să nu ai foaia, că vei avea prea mult de lucru, de cât după aceea.

D-sale C. F. în O. C. În alt număr.

D-sale T. T. în P. Nu e rîndueala pentru comitat adusă de mai marii comitatului și vă faceți cheltueli zadarnice apelând.

D-sale V. C. în *Gostila*. Poți trimite și timbre de-ale noastre, în scrisoare. Legea de pensie a inv. este tradusă în broșură, o afli la Institutul nostru. Costă 1 fl. 5 cr. fără porto.

D-sale *Antonie Cricovan* în A. I. Înștiințează magistratul (sfatul) orășenesc și treaba lui mai încolo.

D-sale T. L. în *Cinte*. Nu știm să se mai poată vindeca. „*Pravilă*” nu avem.

Dlui I. P. în *Sînd*. Călindarul vechiu știm că e după care ei se îndreaptă. Faceți însă rugarea după cel nou. Că merge mai iute, nu-i nici un rău. De altfel puteți cere printr'o corespondență informație dela însași școala.

Dlui I. Stanca. Sămînță de muștar alb (*Sinapis alba*) poți procura dela firma *L. Reschner* în Sibiu. Pe un juger trebuie 15—18 chlg.

Dlui G. S. în *Șeulia-de-Câmpie*. După lege mejda (mezuina) este proprietate comună vecinilor. Dacă sălcile îți fac pagubă, înțelege-te cu vecinul și rîtunzați crengile. Dacă nu se învoeste, poți face arătare la judele cercual, care va aduce hotărîre.

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciontea.**
Proprietar: **T. Liviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 13 Iulie n.

Budapesta: 28 3 11 25 85
 Viena: 57 68 76 19 48

Tragerea din 17 Iulie n.

Briinn: 4 61 51 55 67

Cărți mai noue.

Din „**Biblioteca pentru toți**“ edată de dl Carol Müller în București, au apărut până acum următorii numeri:

Nr. 1. »*Povești alese*« de Andersen, traduse de Dumitru Stănescu;

Nr. 2. »*Paserile noastre și legendele lor*« de Simeon Fl. Marian;

Nr. 3. »*Poesii*« de Michail Zamfirescu,

Nr. 4. »*Despre educațiune*«; partea 1, de H. Spencer; marele dascăl, traducere de D. Stănescu;

Nr. 5. »*Despre educațiune*«; partea 2, de H. Spencer, tradus de D. Stănescu;

Nr. 6. »*Icoane șterse*«, romanele de Al. Vlăduț.

Nr. 7. »*De prin veacuri*« de Carmen Sylva (Regina României).

Nr. 8. »*România, Roma, Piza*« de Jules Michelet, mare scriitor francez.

Mai nou, eșit acum de sub tipar:

Nr. 9. »*Castelul Peleş*« o minunată schiță istorică și descriere a castelului dela Sinaia, făcută prin Leo Bachelin ales scriitor francez. Traducere de Dumitru Stănescu.

Nr. 10. »*Nuvele și schițe*« de Alarcon, poet al Spaniei, Bret-Harte, poet californian, și Mark Twain, scriitor american. — traduce de Titu Maiorescu și Livia Maiorescu.

Fiecare volum e de câte 7 coale (112 tețe) tipărit frumos și pe hârtie bună, costând numai 16 cr.

Fiindcă multe exemplare trimise de noi francate, s'au pierdut la postă, e de dorit să se procure mai multe exemplare deodată, trimițându-se 20 cr. peste preț pentru expedarea lor recomandată.

Insemnăm acă că nr. 1, 2, 4, 5, 7, 8, și 9, din »*Biblioteca pentru toți*«, au fost aprobate și recomandate și de ministerul școlilor de Țeara Românească, ca bune de premii școlarelor și tinerimii peste tot!

Din „**Biblioteca de popularizare**“ a dlilor Ralian și Ignat Samitca în Craiova, au apărut următoarele broșurele:

Nr. 1. »*Nuvele Siberiene*« de V. Korolenko.

Nr. 2. »*Nuvele țerânești*« de Björnstjerne Björnson.

Nr. 3. »*Nuvele populare*« de Leo Tolstoj,

Nr. 4. »*Schițe*« de Jan Neruda.

Mai nou, eșite acum de sub tipar:

Nr. 5. »*Sase nuvele*« de I. P. Jacobsen, vestit scriitor din Danemarca

Nr. 6, va fi: »*Nuvele*« de H. Balzac, unul dintre cei mai puternici scriitori francezi!

Toate scrierile din această bibliotecă sunt traduse de dl I. Husar.

Fiecare volumaș de 7—8 coale costă numai câte 16 cr.

Toate se pot ave dela „**Institutul Tipografic**“ din Sibiu.

Banca generală de asigurare „TRANSILVANIA“ ÎN SIBIU.

fundată în anul 1868

[963] 24—

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobili etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1891 fl. 905,194.22	în a. 1870—1891 fl. 697,207.44
în a. 1892 „ 48,911.78	în a. 1892 „ 57,791.88
în a. 1893 „ 34,925.85	în a. 1893 „ 53,119.28
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
Suma fl. 1.045,365.05	Suma fl. 867,777.60

1,913.142 fl. 62 cr.

Conform bilanțului pentru 1894 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
920.257 fl. 36 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cisnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Tocmai a apărut și se află de vânzare la librăria Institutului Tipografic în Sibiu:

CEȘTIUNEA NAȚIONALITĂȚILOR
 ȘI
MODURILE SOLUȚIUNII SALE
 ÎN
UNGARIA
 DE
AUREL C. POPOVICI.

Prețul 50 cr v. a.
 cu trimitere postală 55 cr. v. a.

A eșit de sub tipar:

HOMO SUM.

ROMAN

DE

GEORGE EBERS.

Prețul 1 fl. sau 2 lei 50 bani.

Institutul Tipografic în Sibiu.

Institut tipografic în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la Institutul Tipografic în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andrieu baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846—1873

de

NICOLAE POPEA,

archimandrit-vicar arhiepiscopesc.

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.

Sindilă

de fag în lungime de 42 cm., peste 80.000 de bucăți, cu 3 fl. 50 cr. mii, se află de vânzare la subscrisul

Vasilie Popoviciu
în Briglez (Tót-Szállás)
p. u. Szurduk. [2270] 1-1

Un comptoarist

care vorbește și scrie perfect limba română și maghiară se acceptază imediat la [2190] 5-6

Andreas Rieger,

Prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătorie de fer în Sibiu.

Reflectanții, care sunt sau au fost aplicați în vre-o cancelarie advocațională, sunt preferați. S-lar după învoeală! Condiție sigură și stabilă!

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini, Sibiu, strada Măcelarilor 21:

INDREPTAR PRACTIC
ÎN
ECONOMIA RURALĂ

compus de
cei 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de
Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune
din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

În editura „Institutului tipografic“
a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMSA,

membri în comitetul central al „Reuniunii române agricole“.

Prețul unui exemplar 12 cr.

3 medalii de aur
15 de argint
12 diplome de
onoare și recu-
noștință.

Franz Joh. Kwizda.

Marca

de scutire

Fluidul de restituțiune

al lui

KWIZDA

[1794] 7-40

apă de spălat pentru cai. Prețul unei sticle
1 fl. 40 cr. v. a.

De 30 de ani întrebuințată în grajdurile curții și ale militarilor și civililor, pentru întărire după strapațe mari, la scrintituri, înțepnirea mușchilor etc., face caii să presteze mult la trainare.

Să se observe bine
marca și să se
ceară exclusiv
fluidul de restitu-
țiune a lui
Kwizda.

Depositul principal:
Farmacia cercuală
Korneuburg l. Viena.

Se capătă în
toate farmaciile
și drogueriile
din
Austro-Ungaria.

Liferant al curții c. și r.
austro-ungare.

Liferant al curții reg.
române.

Marfă gata după plăcere.

Constantin Dragoș,

măiestru pantofar,

Sibiu, strada Măcelarilor 37,

recomandă onorabilului p. t. public, că în lucrătoarea sa de păpușerie efectuează tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi, cu prețurile cele mai moderate, oferind totodată spre mulțumirea tuturor marfa solidă și prompt executată.

[1684] 10-12

Prețuri foarte ieftine.

Comandele se efectuează
uite.

Lucru solid, bun și durabil.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 80.000.

Depuneri fl. 800.000. Circulația anuală fl. 10.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandei.

[759] 20-46

Direcțiunea institutului.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Drumurile publice și darea acelor.

(Urmare și fine.)

Rețeaua, adică rociul drumurilor vicinale cât și gruparea comunelor pentru susținerea acelor il pregătește vicecomitele comitatens. Planul pentru stabilirea rociului se trimite adunării reprezentanților comunali și după hotărârea acestora vicecomitele pune termen pentru pertractările locale în fiecare comună. La pertractare, care poate fi și colectivă, adică pentru toate comunele interesate deodată, se invită reprezentanții comunelor interesate, unde apoi se hotărăște proporțiunea cu câte cheltueli trebuie să participe fiecare comună la întemeierea și susținerea drumurilor vicinale.

Tot vicecomitele hotărăște, că îndatorat este și comitatul și cu cât ajutor va lua parte la drumurile acestea. Aflând că e de lipsă, a lua și comitatul parte, vicecomitele pregătește planul și repartitia cheltuelilor. Când se statorește proporțiunea drumurilor vicinale și cheltuelile pentru deosebitele comune cu deosebire trebuie să se iee în considerare și apretiare folosirea drumului. Cu cât o comună ar ave mai întinsă neguțatorie sau industrie așa că prin exportul deosebitelor materii ar folosi mai adeseori drumul, cu atâta trebuie să plătească mai mult pentru susținerea lui. Contra hotărârii vicecomitelui se poate apela atât la congregațiunea comitatensă cât și la ministru în termen de 15 zile.

Despre cheltuelile împărțite pe comună pentru susținerea drumurilor vicinale, este îndatorată a se îngrijii comuna prin antistia sa. Apoi darea se împlinește ori în bani, ori prin lucru. Dacă cheltuelile împărțite ca repartitie n'ar fi îndestulitoare pentru a pute suplini cheltuelile de susținere a drumurilor, se mai aruncă pe comune dare de drumuri suplimentară. Hotărârile aduse în acest înțeles din partea reprezentanței comunale, se pot apela în 15 zile la vicecomite și congregațiunea comitatensă, nici-odată însă mai departe (§. 37).

Pentru supravegherea acestor drumuri, vicecomitele compune anumite comisii de supraveghere. Membrii acestora sunt: protopretorul cercual, din fiecare comună interesată câte un membru din antistia comună, precum și alți interesați, care plătesc cheltuelile de susținere. Comisiunea încredințată cu supravegherea drumurilor are să îngrijească de facerea drumului, susținerea și bunăstarea aceluia. Supravegherea, mai departe împărțirea cheltuelilor de susținere, reparticiparea acelor conform proporțiunii stabilite. În urmă

controlează încassarea cheltuelilor și manipulara acelor, cearcă și controlează socotelile de susținere. Hotărârile aduse pe comisii se pot apela în 15 zile la vicecomite și dela acesta la congregațiunea comitatensă. Dacă comisiunea încredințată cu supravegherea drumurilor, nu s'ar îngrijii deplîn de clădire și susținerea acelor, atunci presidele este îndatorat a se îngrijii prin mijlocirea vicecomitelui.

Drumurile care sunt menite pentru băi sau scâlzi, vin a fi îngrijite ca cele vicinale, cu adaus, că proprietarul scâlzilor este îndatorat a purta și dînsul o parte din cheltuelile de susținere.

Drumurile de întreprindere și căile ferate, nu se țin de supravegherea și susținerea comunelor, ci cheltuelile acelor trebuie să le supoarte întreprinzătorii și societățile, a căror proprietate sunt.

Drumurile comunale le statorese adunările reprezentanților comunali. Hotărârea acesteia, dela publicare, se poate apela în 15 zile la vicecomitele și dela dînsul tot în atâta termen la congregațiunea comitatensă.

Dacă un drum comitatens prin ordinațiune mai înaltă s'ar pune între drumurile comunale, această hotărâre nu poate fi respinsă. Ajutorul ce este a se da comunelor, din darea drumurilor comitatense, il hotărăște vicecomitele și în gradul al doilea congregațiunea comitatensă. Două judecăți de o potrivă, adică într'o formă, nu pot fi apelate.

Darea pentru drumurile comunale trebuie îndeplinită cu lucru. Pentru fiecare car fie cu doi ori patru boi se împlinește în tot anul două zile de lucru. Fiecare proprietar de casă, și dacă ar ave mai multe case, face patru zile de lucru, proprietarul de casă, zidită din peatră și cărămidă, împlinește 4 zile, apoi după fiecare ridicătură ori etagiu se socotește încă 2 zile. Cine ar locui în casa altuia face numai o zi.

Fiecare membru din familie, fie minorean sau maiorean îndeplinește o zi de lucru, și chiar dacă ar fi mai mulți de trei membri familiari, totuși cu toții face trei zile de lucru. Lucrul se poate îndeplini ori în persoană ori prin altul. (§. 49).

În cas de suplinire lucrătorul trebuie să aibă atâta putere de lucru, ca cel pe care il înlocuiesc. Toate aceste îndatoriri trebuie împlinite afară de darea ce se plătește pentru drumurile comitatense.

Sunt însă scutiți de îndeplinirea lucrului drumurilor comunale: bătrânii trecuți peste 60 de ani și tinerii mai jos de 18 ani și mueri, nu însă atunci când ar ave la casă bărbat sau servitor, care poate îndeplini pentru dînsule lucrul.

Mai departe sunt scutiți de lucrurile publice comunale: Casa Domnitoare, cu membrii și curtenii, reprezentanții țerilor străine, preoții, învățătorii, soldații, dire-

gătorii militari, dirigătorii statului, soldații pensionați, gendarmii, finanții, dirigătorii și păzitorii dela trenuri, păzitorii de țenițe, păduri și câmpuri.

De lucru cu trăsura sunt scutite: toate carele întrebuintate de militari, la postă, trăsurile cari le întrebuintează preoții pentru umblarea în filia sau la îndeplinirea altor funcțiuni în parochiile răspândite pe teritoare mai în extins și toți caili statului. Mai departe trăsurile dirigătorilor de stat în administrațiune și comunali, cari le întrebuintează în dirigătorie.

Nu se poate împărți lucru drumurilor la edificiile publice. Lucrul se poate îndeplini în natură sau se poate răscumpăra cu bani. Atât puterea de lucru ce trebuie să o dea comuna, cât și prețul de răscumpărare se hotărăște prin reprezentanța comună. Contra acestei hotărâri se poate apela dela publicare în 15 zile la vicecomite, dela dînsul la congregațiunea comitatensă.

Atât despre conscrierea lucrului public comună, răscumpărare, încassare, cât și despre întrebuintare, comuna este îndatorată a-și pregăti regulamentul comună, cari trebuie substernut ministrului spre aprobare. (§. 50.)

Îngrijirea drumurilor comunale se ține de datorința antistiei comunale. Reprezentanța comună este îndatorată a se îngrijii de un individ, cărui va încredința, pe lângă răspundere personală, supravegherea executării legii. Totodată il va insinua și la vicecomite. Dacă reprezentanța comună nu 'și-ar împlini datorința ca să aleagă supravighitor, va fi denumit unul de cătră vicecomite. (§. 52).

Despre lucrările geografice sau cari se țin de specialitatea inginerului se va îngrijii antistia comună, sau la rugarea acesteia, vicecomitele. Supravegherea și controla supremă a drumurilor comunale cade în sarcina protopretorului cercual. Acesta este îndatorat a pune la cale tocmitarea drumurilor rele, a admonia comunele ca să-și țină în ordine bună drumurile și a se îngrijii de executarea acelor. Despre rețelele adică rociurile drumurilor, dezvoltarea sau înaintarea acelor, starea și îngrijirea lor, dă informațiuni adunării comitatense și prin congregațiunea administrativă, ministrului de comunicațiune.

În urmă despre drumurile corporațiilor și însoțirilor sunt îndatorate a se îngrijii dînsule, să le țină în ordine bună și prin acelea să nu păgubească proprietarii de pământ: uedând curs apelor sau prin poduri rele împedcând dezvoltarea economică.

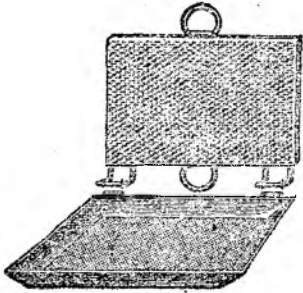
Pregătirea fagurilor artificioși.

La stupăritul cu coșnițe artificioase, cel mai mare avantaju ni-l dau fagurii artificioși. Cine di-pune în toata bună vremea de faguri, acela va ave folosul ostenelelor sale, căci albinele consumă 14—15

chlgr. miere până pregătesc un singur chlgr. de ceară. Așa cu cât stuparul va întrebuința mai mulți faguri, cu atâta va cruța sau păstra mai multă miere.

Cu acești faguri se face un comerț foarte extins, și se și procură adese-ori cu un preț destul de frumos; stuparii însă adese-ori sînt înșelați. Căci li-se trimit faguri pregătiți din ceară falsificată prin alte materii, în cari nici albinele nu lucră cu voe, încât abia arată ceva spor. Spre delăturarea acestui rău cu toată căldura recomand presa de Rietsche, care se poate câștiga cu un preț moderat, prin care apoi putem pregăti noi înșine fagurii de câți avem lipsă, din ceara noastră curată. Ar fi sfătos ca această mașină să și-o procure mai mulți stupari din o comună sau și din cele vecine, cari pe rînd toți o pot folosi.

Mașina sau presa de pregătit fagurii artificiali e de totul simplă, stă din două table de metal, în mijlocul acestora sînt gravate celule (vezi figura alăturată.) Pentru pregătirea fagurilor servească

următoarele: Într'o oală nouă punem ceară curată, care se topește la căldură de 100° C. Ca fagurii să nu fie prea sfărmițoși, la 1 chlgr. ceară curată adăugăm 100 gr. miere și o jumătate de lingură terpenin gros de Veneția. După aceea spălăm presa cu apă mestecată cu miere (părți egale), spălarea să se facă printr'o perie aspră. După-ce s'a scurs apa de pe presă, aceea se așează pe o masă orizontală. Acum amestecăm ceara ferbinte din oală și luăm din dînsa o lingură, ridicând cu mîna stîngă partea din sus a presei, turnăm ceara pe metal din jos, pe care repede se închide partea din sus și aceea cu amîndouă mîinile se apasă pe ceară.

Ceara cursă pe margini se ia și se pune în oală la cealaltă. Presa așa cum stă o băgăm într'un vas cu apă, care e consult să nu fie prea rece, căci foarte ușor poate crepa fagurul pregătit. Scoțînd presa din apă, așteptăm puțin până-ce se scură apa după aceea încet deschidem partea din sus a presei, și deslipim cu un cuțit fagurul cu toată grija de cătră metal. După-ce ni-a succes a scoate fagurul din presă, se taie pe margini în linie dreaptă, și bucățile rămase se pun în oală. Făcînd un fagur presa de nou se spală cu apă mieroasă, mai departe purcedem în modul arătat. Cu cât e ceara mai caldă și cu cât se închide în presă mai repede, cu atît va fi fagurul mai subțire și mai bun.

Cînd ceara se pune prea ferbinte în presă și dacă nu s'ar pute deslipi de cătră metal, atunci cu peria aspră și cu

apă sărată (slatină) ferbinte spălăm ceara lipită până nu va fi nici semn din ea pe metal. Înainte de a folosi presa, după această întemplantare se spală cu cenușe cernută, tot asemenea facem și atunci cînd fagurii încep a se lipi de metal. După-ce n'avem lipsă de acest instrument se așează în loc curat și uscat.

Prețul presei se compută dela cm. pătrați, așa 1 cm. costă 1—2 cruceri. O presă costă 8—9 fl. Se poate procura dela firma Kühne Ferencz, Budapesta, Atilla utca nr. 49.

Ioan Costin, „Man. Stupărit“.

Peronospora.

Peronospora viticola, după-cum s'a aflat prin cercetările științifice, este un burete care atacă viile. În formă de morb epidemic pustiește viile, cu deosebire frunza acelor. Adese-ori oamenii auzind despre bureți se miră cum se poate așa ceva să facă pagube, dar' în natură sînt o mulțime de bureți, cari în formă și mărime se deosebesc, unii fac chiar folos, alții pagube. Mucezeala de pe pâine și de pe alte mîncări încă nu este altceva decît bureți, tot asemenea și drojdiile pregătite din bere cari se folosesc la dospirea aluatelor, nu sînt altceva decît o adunătură din mii de bureți.

Însușirea tuturor bureților este, că se nutresc din corpuri animale și plante. Mare parte se nutresc din corpuri animale și plante, cînd trec în putrejune. Sînt unele cari trăesc pe corpurile vii ale animalelor și plantelor. Acestea trag succul de nutriție din corpurile pe cari viețuesc. Bureții de pe plante se numesc parazite, asemenea burete sau parazita este și peronospora viticola.

Peronospora viticola viețuește pe ramurile verzi, frunze, și pe struguri sugîndu-le succul. Această parazită este un organism din niște fire atît de subțirele, încît cu ochii nici nu se poate observa. Aceste apoi străbat prin părțile atacate ca niște fire de lațuri. Părțile pe cari se așează acești bureți încep a arăta semnele morbului, adică frunza atacată începe a îngălbinii, mai tîrziu se arată pe dînsa pete negre și în urmă se uscă.

Îndată-ce bureții se arată, dintr'o mică pată se lătesc în laturi, sugînd puterea de viață din plantă ca pîrjolul uscă frunzele pe unde ajunge.

Îndată-ce peronospora viticola a luat dimensiuni (lățire) mai mare se poate vedea și cu ochii. Pe partea din jos a frunzii se arată niște pulvere albă ca zaharul. Prin aceasta se lățește boala de viie mai departe. Rădăcinile bureților se află țesute în corpul frunzii de unde se nutresc. Bureții seamănă mult cu particulele făinei de grâu și n'au lipsă decît de împregiurări binevenite să poată trece pe alte frunze. Împregiurările însă se găsesc foarte ușor, deoarece-ce pulverea

aceasta chiar de sine cade pe frunza vecină s'au pe struguri. Dacă se ivește vînt, acela poartă pulverea pe ramurile altor vițe de viie, și o duce și în viile vecinilor. Viscoalele mari poartă felul acesta de bureți în formă de pulvere chiar și în țeri străine. În acest mod s'a lățit peronospora viticola din Franța, unde a fost importată din America în celelalte țeri din Europa.

Una dintre condițiunile cele mai însemnate ca peronospora purtată mai departe să poată viețui este ca să poată ajunge la puțină umezală, fie aceea și numai atîta cît un microb. Dacă îi lipsește această cerință, atunci se stinge, adică pier. Nici această trebuință însă nu-i lipsește, căci după viscole de regulă urmează ploi, dar' și fără de aceea, în timp călduros roua nu lipsește. Un singur picur de rouă de seara sau dimineața este destul ca în dînsul sute de bureți să se poată desvolta.

Precum din sîmînța micuță de tabac, aflînd destul nutreț în pămîntul unde s'a sîmînat, se desvoltă o plantă puternică, chiar așa se desvoltă din buretele micuț abia vizibil corpul lat al peronosporei viticole.

Peronospora se sporește peste măsură în vreme călduroasă și umedă, dar' din contră se împedecă sporirea prin frig și timp uscat. Dacă este adevărat că frigul deloc nu este favoritor pentru desvoltarea peronosporei, și că nimicește total bureții stricăcioși, s'ar pute pune întrebarea, cum de nu o stirpește total frigul de iarnă. Ori dacă iarna o nimicește total, cum se întemplantă totuși, că în vară de nou se ivește?

Ca să putem înțelege și acest secret al naturii, trebuie să ne însemnăm, că cercetările făcute au descoperit, că bureții peronosporei viticole cătră capătul verii și începutul iernii se așază în internul frunzelor, unde se formează o scoarță, încît se apără atît de frig cît și de căldură. Apoi care odată s'a așezat pentru timpuri mai grele în acest adăpost, fie căldură ori umezală, căci nu se desvoltă pentru altă viață până în vara următoare. În vara următoare avînd căldură și umezală morbul se desvoltă în vii mai departe.

Dacă frunza în care s'au așezat bureții în liniștea de iarnă, cade, se întinde pe pămînt între alte frunze și poate se învelește chiar și cu zăpadă în timpul de iarnă.

Primăvara ivindu-se căldura și topindu-se zăpada, frunzele cu bureții trec în putrejune, unde bureții se desvoltă mai departe. Putînd ajunge la frunze ori că aceea se pleacă cătră pămînt, ori că vînturile de primăvară uscîndu-se le ridică din nou în formă de pulvere pe frunte, unde încep viața de nou.

După-ce am descris forma și desvoltarea cît și prolongirea vieții acestei pa-

razite, care poate nimici total roadele din vii, urmează să arăt și acele mijloace, prin care se pot apăra cultivatorii și proprietarii de vii de această parazită atât de stricătioasă.

Spre acest scop se folosesc stropirile. De regulă viile se stropesc de două ori, odată înainte de ce ar înflori strugurii și după-ce s'au format boabele. Materia sau fluiditatea cu care se stropesc viile se compune din: apă, peatră vânătoasă și var, amestecate în anumite proporțiuni. Așa d. e. luăm o bute în care s'a îndatinat să se exporteze de regulă petrolul, în aceasta punem un hl. (100 l.) apă caldă. După aceasta luăm 1 chlgr. var stins, care așezându-l într'un ciubăr turnăm pe dinsul apă din bute și tot mestecăm până se desface tot varul și apa se preface în fluiditate albă ca laptele. După aceasta luăm 1 chlgr. peatră vânătoasă (cupru), care așezându-l și legându-l într'o pânză groasă, care se folosește de regulă pentru saci, se anină în butea cu apă așa, ca apa să treacă peste peatră. Stând 4—5 ore în apă peatra vânătoasă se disolvă, adică desface și vinețește apa. Acum secolețul se scoate din apă, în care nu rămâne decât niște drojdii.

Când atât în bute cât și în ciubăr materia este până în această stare gătită, mestecăm apa bine cu peatră vânătoasă cu un par de viie. În aceasta turnăm apoi apa văroasă după-ce s'a mai așezat, turnând apa cineva tot mestecă fluiditățile în bute. Apa din ciubăr se toarnă mai încet, nu cumva să se verse ceva petricele sau năsip din var în bute.

Fiind că această fluiditate o stropim prin instrument cu ciur sau des ca sîta, se poartă ca fluiditatea (apa) să fie foarte curată, adică să nu fie în dînsa gunoarie, care ar pute împedeca stropirea, astuparea gauricele mașinei de stropit.

Apa așa pregătită se numește fluiditate de un percent, fiindcă la pregătirea ei am folosit 1 chlgr. var potolit. Această fluiditate de un percent se folosește la stropirea viilor primăvara sau prima dată.

Se poate pregăti fluiditatea de 2—3 sau mai multe procente, când adică cupru și var se iau 2—3 sau mai multe părți. Pregătirea se face tot în modul arătat. Pentru stropirea de vară de regulă s'a îndatinat folosința fluidității de două procente.

Fiindcă fluiditatea aceasta atacă vasele de fer, nici la pregătire nici la întrebuințare să nu ne folosim de dînsule. Mai bune sînt vasele de lemn și lut.

Varul se adauge la apa vânătoasă cu cupru, ca încâtva să împedeca puterea distrugătoare a cuprului, dar' deloc nu împedecă efectul nimitor al peronosporii viticole.

Totdeauna înainte de folosire fluiditatea se mestecă foarte bine, fiindcă cuprul și varul se așează pe fundul buții. Numai așa are rezultatul de noi dorit fluiditatea, dacă materia ucigătoare se stropește în formă de ceață.

O mașină de stropit costă 14 fl. 50 cr., care poate fi folosită și de mai mulți economi, chiar și la alte plante: pomi sau cartofi.

La îndeplinirea stropirii trebuie observate următoarele reguli: Vițele și frunzele de viie trebuie așa stropite, ca fluiditatea să pătrundă pretutindenea.

Șirurile se stropesc de două ori odată mergem pe o parte, apoi ne reîntoarcem pe cealaltă. Lucrătorul să nu țină aproape țevă mașinei de vița de viie, din două motive. Dacă ține aproape țevă stropitoare fluiditatea merge tot cam pe un loc, nu ajunge pe toate ramurile, de altă parte nu se face destulă ceață din fluiditate, ci trece în stropi mai mari, care se scurge ușor de pe vițe ori frunze. Nici-odată să nu stropească așa de multă vreme câte o viță, până vinețește, ci mai subțire însă de două ori. Dacă viia este situată pe loc mai țepiș, atunci stropirea se o îndeplinească din jos în sus, dar' nici-când din contră, că așa nu poate face ispravă bună. Stropirea nici-când să nu se îndeplinească înainte de ploii, dar' să se facă stropirea îndată după ploii, când frunzele s'au sbicit de picurii de ploaie, că aceasta este vremea cea mai bună pentru stropirea bureților.

Nici-odată să nu stropim viia îndată după legare, când ramurii și frunzele nu se află în starea lor naturală; dar' nici prea tare să nu se facă stropirea ca să curgă în picuri materia de pe vițe.

Cât pentru timpul stropirii am amintit mai înainte, adică prima stropire se face în Maiu, a doua în capătul lui Iunie s'au începutul lui Iulie, înainte de înflorire și după înflorire. Dacă însă nu ni-a succedat vre-o stropire din cauza ploilor și vedem că peronospora se desvoaltă, stropim de 3—4 ori; dar' până sînt frunzele mai fragede cu fluiditate mai slabă.

După socoteala celor mai sîrguincioși economi un hl. fluiditate este destulă pentru a stropi un jugăr de viie de 1600 stîngini pătrați, prin care își poate scuti roada de buretele stricătios.

Unde s'ar fi ivit peronospora viticolă în toate viile din comună, acolo proprietarii au datorință a se apăra în interesul lor bine priceput de această parazită. Mai ales astăzi când filoxera a cauzat atâtea pagube, vinurile s'au ridicat în preț, încât scutindu-și proprietarii roadele pot ave dobândă însemnată.

Peatra vânătoasă în bolte costă 40—42 cr., dar' luată din fabrici cu m.m. costă 30 cr. Așa câștigată este și mai curată și mai bună, nici nu este falsificată prin cuprins de fer, după-cum adese-ori se întemplă în neguțătoriile mai mici.

De altă parte folosindu-se peatra vânătoasă și la altoitul grăului, ca acela să fie scutit de tăciune, fiecare comună respective locuitorii din dînsule își pot cumpăra câte o maje metrică cupru (aramă), care o pot folosi atunci când și unde lipsă au de dînsa.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 102. Am un loc în comuna vecină O.-Szilvás și n'am drum la el. Cu legea aceasta nouă despre folosirea câmpului nu pot de loc să ajung la dînsul să port roada. Vă rog să-mi dați îndrumare unde să-mi cerc dreptul pentru a dobândi drum. Locul de sub întrebare e vecin cu hotarul nostru.

Dindileag 1895.

Vasile Pataki.

Răspuns. După cele rînduite prin legea despre drumuri și vămi din 1890 art. I. despre drumurile din țărini și locuri de folosit se fugrijește reprezentanța comunală. Așa vei cere la reprezentanța din comuna unde ai proprietatea, ca să-ți deschidă cale la pământ. Reprezentanța trebuie și este îndatorată a-ți da judecată. Dacă n'ar voi a-ți da drum, atunci vei apela judecata în 15 zile dela timpul când 'ți-s'a publicat, la vicișpanul comitatens, dela acesta la congregațiunea comitatensă. Poți fi sigur că drum vei primi.

Întrebarea 103. Acum cu căldura aceasta mare abia putem scuti vitele de jug de mulțimea muștelor. Mai ales pe aici pe la noi pe șesurile întinse din Bănat, muștele se sporesc foarte în mare măsură. De năpăstuirile cele multe vedem cum ne slăbesc biete vete, deci ne rugăm a ne spune ceva leac bun.

Răspuns. Vitele se scutesc de muște folosind:

1. Se amestecă 65 gr. »*assa factida*«, cu 2 decilitre oțet de vin și 1/2 litră de apă apoi se unge pîrul mai ales pe unde muștele au datina a se așeza.

2. Se pot unge într'o mică porție cu »*uleu de Kadi*«, care nu este scump și are miros greu.

3. Cu petrolul mestecat cu puțină apă ori benzină.

4. Ungerea cu »*terpentin subțire*«, ori »*uleu de cerb*«, sau »*acid carbolic*«.

Întrebarea 104. Unde 'mi-aș pute procura o mașină de făcut faguri artificioși și cu ce preț?

Nereu 1895

George Opreanu.

Răspuns. Mașina sau presa de făcut fagurii artificioși sistemul cel mai bun de Ritsche o poți procura dela firma Kühne Ferencz din Budapesta, strada Atilla nr. 40. Prețul 8.50 cr. Tot în acest stabiliment se află tot felul de unelte trebuincioase la stupărit.

Întrebarea 105. 1. Este și pîr gutăiu sau numai măr gutăiu? 2. Mărul Doucin se poate prăsi și din butași ca gutăiul? 3. Simburii fractelor de pe pomi pitici dau substraturi pentru pomi pitici, sau nu? 4. Mlădițele nobile de pe pomi pitici se pot folosi pentru a căpăta pomi mari? 5. **Cam** ce înălțime ajung pomii pitici?

Magyar-Nemegye.

Abon. nr. 4483.

Răspuns. După deosebita provincii se numesc *pere* în altele *mere* gutăi; dar' numai ca variațiuni mai mari sau mici se deosebesc. Așa unii le zic *pere* alții *mere* gutăi. Pomii mai mari nu se sporesc prin butași, ci de regulă se altuiesc, dacă se și face încercare nu duce la rezultat. Sămënța din pomii pitici nu dau subiecte pitice, precum sămënța din meri altoiți nu dau pomi nobili, ci tot sălbatici, cu ceva deosebire puțin însemnată. Pomii pitici anume se pregătesc așa încă dela altoit, dar' n'au valoare decât ca pomi de frumșetă prin grădini și parcuri, nici decât pentru economie. Mlădițele se pot folosi pentru altoirea altor pomi și mai mari. Înălțimea pomilor pitici poate fi dela 1—2 metri. În economie unde pomăritul este menit a aduce foloase, nu se rentează a pierde timpul cu denaturalizarea pomilor.

Monografia comunei

Orlat.

De
Romul Simu, învățător.
(Urmare)

Agrii comunei sînt cea mai mare parte la șes; mai puțini pe niște coline și dealuri mici. Pădurile, aproape toate, sînt pe munte, asemenea și pășunile, ba și o parte bună din fînațe.

Hotarul Orlatului se mărginește spre Răsărit cu al Cristianului, spre Mează-Noapte cu al Săcelului, spre Apus cu al Cacovei, Seliștei și Jinței; ear' spre Mează-Zi cu al Gurariului.

Pămîntul comunei s'a împuținat cu vre-o 80 jugere, vînzîndu-se locuitorilor din Gurariului, Cristian, Săcel și Cacova și anume: s'au împuținat agrii. Vînzarea locurilor s'a început cam pe la 1860, din pricină că oamenii, care răzimasu în brădet, erau de credința, că brădetul nici-odată nu se va împuțina. Altcum pămîntul vîndut a ajuns în mîni românești; dar' pentru Orlățeni, chiar și această împregiurare, e o slabă mîngîiere.

11. Agrii.

Agrii înspre Săcel se numesc: *Pri-loage, După-Deal* și *Curături*. Spre Cristian: *Poduri, Inuri, Ierdăși, Crânc, Sortițe* și *După-Cănepi*. Înspre Gurariului sînt: *Zaloglele, Poiana-cea-mare, Căliniș, Rêstoci, La-Gureni, Cămpșorul-mare* și *Cămpșorul-mic*.

Agrii sau locurile de arat sînt, reamintim, 1124 jugere, care se ară aproape de-arindul. Acești agri sînt împărțiți în două hotarē, dintre care o parte se samēnă într'un an cu grâu și în celalalt cu cucuruz. Ogor nu se lasă.

Din cele 1124 jugere s'ar veni pe seama spicoaselor cam jumătate, adecă vre-o 560 jugere, din care:

cu grâu de toamnă	vre-o 460 jugere
» sēcară	70 »
» ovēs vre-o	10 »
» orz	10 »
» cānepă	3 »
» trifoiu	4 »
» mǎzēriche	3 »

Locul de un juger, sēmēnat cu grâu, aduce vre-o 40 clăi de cāte 20 snopi, așadar' 460 jugere aduc vre-o 18.000 de clăi; clăia dă pe aici cam 1 ferdelă de cāte 20 litre, prin urmare în total vre-o 18.000 ferdele de grâu, care împărțite fiind între cele 440 familii, se vin de fiecare familie sau de fiecare casă cam 40 ferdele, din care vre-o 16 se samēnă, rēmānēnd astfel 24 ferdele de familie. Paiele de grâu, de sēcară, orz și de ovēs împreună, încat se folosesc la nutrirea animalelor și la pregătirea gunoiului ș. a încă se pot socoti cu vre-o 4500 fl.

Cele 70 jugere sēmēnate cu sēcară dau vre-o 4200 ferdele, din care vre-o 900 ferdele se samēnă, rēmānēnd cam 3300 ferdele de sēcară, de toată familia cam 7 ferdele, care se folosesc mai mult pentru rīmători. Pāne de sēcară aici nu se mănāncă.

Cele 10 jugere sēmēnate cu ovēs și alte 10 jugere sēmēnate tot cu ovēs dar' printre fēnațe, dau 20 jugere de

pe care se iau cam 2400 ferdele de ovēs pe seama vitelor. De fiecare familie cam 5½ ferdele de ovēs.

Cele 10 jugere sēmēnate cu orz încă dau vre-o 600 ferdele de orz, de familie 1½ ferdele. Orzul se întrebunțează cu deosebire la îngrășarea rīmătorilor.

Cele 3 jugere de cānepă dau cānepă în preț de vre-o 300 fl.

Cele 4 jugere sēmēnate cu trifoiu, cu cele vre-o 3 jugere de trifoiu printre cucuruz și cu cele vre-o 4 jugere de prin fēnațe, dau 8 jugere.

Fiecare juger aduce cel puțin 4 carē de nutreț, laolaltă 32 carē.

Cele 3 jugere sēmēnate cu mǎzēriche printre grāne și cu cele vre-o 20 jugere dintre cucuruze, fac laolaltă 23 jugere, care dau vre-o 50 carē de nutreț.

Scoțēnd pāmēntul socotit la spicoase din cele 1124 jugere arături, rēmān vre-o 530 jugere, care se samēnă cu cucuruz, cartofi, napi de nutreț ș. c. l. anume:

cu cucuruz	vre-o	550 jugere
» cartofi	vre-o	30 »
» napi		3 »

De juger se pot socoti 2 carē de cucuruz, laolaltă vre-o 1000 carē. Carul dă cam 20 ferdele de cucuruz sfirmiit, laolaltă vre-o 20.000 ferdele de cucuruz.

Cartofii, cāti se prāsesc prin cucuruze, fēnațe, grādini și aiurea, fac cam 27 ferdele de familie, laolaltă vre-o 12.000 ferdele de cartofi.

Din cele 2 jugere cultivate cu napi de nutreț se iau vre-o 20 carē de napi, carul socotit cu 5 fl. dă suma de 100 fl.

Prin cucuruz se mai prāsesc *bostani* (lubenițe, dovleci, tidve), de juger cam 4 carē cu cāte 2 fl., laolaltă 2000 carē în preț de vre-o 4000 fl. -

Uleul scos din simburii acestor bostani face vre-o 1500 litre în preț de vre-o 1000 fl.

Fasolea din cucuruz face vre-o 450 ferdele în preț de 450 fl.

Cānepa de sēmēnță face vre-o 250 ferdele în preț de 250 fl.

Pāșii (cocenii) cucuruzului, care se folosesc ca hrană pentru vite, se pot socoti de juger cu 2 carē, de toate 1000 carē cu 2500 fl.

Fasolea, cātă se aduce verde peste vară din cucuruze, se poate socoti de familie cu 3 ferdele, laolaltă cu 1200 ferdele în preț de 500 fl.

Venitul total din agrii este așadar' de 54.344 fl.

În timpul grāniței și cam pān' pe la 1870 cāmpul era împărțit în trei hotarē, din care unul se cultiva cu grâu, altul cu cucuruz și al treilea se lāsa ca ogor; acum însă, cum am zis mai înainte, cāmpul e împărțit numai în două hotarē.

Mai nepotrivită împărțire a hotarului ca cea în două hotarē nici că se poate.

Și că așa e, ne-a dovedit dl *Demetriu Comșa* în întrunirea agricolă ținută la Orlat în 1 Iulie a. t. Dl Comșa, acum presidentul „*Reuniunii agricole române din comitatul Sibiului*“, a dat Orlățenilor sfatul sē împartă hotarul în 5 părți.

În aceste 5 părți plantele ar trebui sē urmeze astfel: 1. *cucuruz* îngrășat cu

mult gunoiu, 2. *ovēs* cu trifoiu, 3. *trifoiu*, 4. *trifoiu* și 5. *grâu*, cu sau și fără gunoiu.

Pășunatul vitelor în agril sē nu se îngădue pānă după culesul cucuruzului.

Înteptele și binevoitoarele sfaturi ale domnului Comșa ar trebui sē le punem în lucrare. Astfel ni-s'ar înmulți venitele și soartea încă ni-s'ar îmbunătăți.

Oamenii n'ar mai fi siliți sē cumpere primăvara fēn, nici bucate nu s'ar cumpēra așa multe ca azi; ear' vitele la toată întēmplarea ar fi mai bine ținute și ar avē preț mai bun.

Tovărășia agricolă, plānuită în întrunirea dela 1 Iulie a. t. și la a cārei înființare și-au dat cuvēntul 15 fruntași din loc, va înainta și mai mult bunăstarea comunei în toată privința.

De vre-o 15—20 de ani avem pluguri de fer, avem mașini de îmblătit cu māna și cu caii, de toate 11. E timpul acum sē tragem folos și dela alte mașini cum sînt: cele de sēmēnat grâu și cucuruz, cele de tăiat paie, napi ș. a., de trior, de grape pentru fēnațele pline de mușchiu ș. a.

Orlatul nici-odată n'a avut, de cānd se știe, bucate de ajuns. Totdeauna a trebuit sē cumpere o parte de aiurea.

12. Fēnațele.

După subtragerea pāmēntului sēmēnat cu ovēs, cartofi, napi și cu trifoiu, ar mai rēmānē din cele 804 jugere, vre-o 780 de jugere pentru facerea fēnului și otāvii. Aceste jugere dau vre-o 1560 carē de fēn și cam 780 de otavă în preț de 35.000 fl.

Fēnul, otava, trifoiul, mǎzēriche, napii, paiele, pāșii și pleava, cāte se fac pe hotarul Orlatului, nu sînt de ajuns pentru vite, ci an de an mare parte din locuitori sînt siliți sē cumpere din Cacova, Sibiel, Vale ș. a. nutreț în preț de vre-o 1500 fl. și de cānd își aduc aminte cei mai bētrāni oameni în vieață, tot așa a fost.

Părțile de hotar unde se face fēnul și otava se numesc: *Rovină, După-Deal, La-Cernavoda, Pe-lângă-Riu, În Cămpșorul-cel-mare, În Păduri* (la munte) și în grādini.

13. Pășunea.

Pășunatul vitelor în cele 526 jugere de pășune, apoi primăvara și toamna în fēnațe, peste vară în miriști și în cucuruziști, prețuește vre-o 5000 fl.

Locurile de pășune au următoarele numiri: *Cetatea, Cetatea-cca-lungă, Arinul-cel-mic, În-Zăvoae, La-Cānepi, Tăetura de cātră Gureni, Breazda, Poiana lui Ghișoiu (pānă la fūntāna lui Șerban), Poenița, Ardeul, Piscul lui Zăvoiu, Strimba-mare, Strimba-mică și Pe Orlățel*.

14. Viile.

În cele 23 jugere de vii se produc peste 1500 ferii de vin (1 ferie = 10 litre) în preț de vre-o 2000 fl.

Poamele din vii aduc și ele vre-o 200 fl. Vii au mai fost într'un loc și adecă în capul satului de cātră munte, pe coasta din stānga Orlățelului. Acele s'au stīrpit cu totul; dar' viile s'au împuținat și în locul unde se află azi.

(Va urma.)